

UEF | SPATiA
ALUE- JA KUNTATUTKIMUSKESKUS

PUHTI - MUUTTUVAT YRITYSTOIMINNAN MUODOT POHJOIS-KARJALAN MAASEUDULLA

SPATIA RAPORTTEJA 1/2020 PUHTIA POHJOIS-KARJALASTA – Esimerkkejä maaseudun hyvinvointipalvelujen tuottamisesta

Virpi Lemponen ja Arja Jolkkonen

Pysyvä linkki julkaisuun: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-61-3427-7>

TIIVISTELMÄ

Tämä julkaisu on Puhti – Muuttuvat yritystoiminnan muodot Pohjois-Karjalan maaseudulla -hankkeen raportti, jossa esitellään esimerkkejä yhteiskunnallisesta yritystoiminnasta Pohjois-Karjalassa. Hyvinvointipalveluja tuottavista osuuskunnista kuvataan vuonna 2017 perustetun Juuassa toimivan Osuuskunta Hopeisen Koivun ja kiteeläisen vuonna 1995 perustetun Työosuuskunta Ruorin toimintamalleja. Esimerkkinä yhdistyksen tuottamasta hyvinvointipalvelusta on Kontiolahdella sijaitseva päiväkotikoti Vellikello, jota ylläpitää Mönnin ja Selkien kyläyhdistys Maisemakylä Vellikello ry. Uudenlaisena ikäihmisten asumispalvelumuotona esitellään ikäihmisten perhehoidon mallia, jota on kehitetty Kiteellä, ja josta sitä on lähdetty levittämään myös muualle Suomeen. Perhehoito on ikäihmisten hoivaa ja huolenpitoa perhehoitajan kodissa. Perhehoito myös tukee kuntia ikäihmisten palvelujen järjestämisessä sekä tarjoaa työmahdollisuuksia paikallisille ihmisille. Nuorten yrittäjyyden edistämisen esimerkkinä on 4H-yrittäjyys ja nuorten 4H-yrittäjien kokemukset yrittäjyydestä. Selvityksen aineisto koostuu kirjallisuudesta, haastatteluista, kyselyistä, tilastoaineistosta, dokumenteista sekä internet- ja Facebook-sivuilla olevista tiedoista. Pienosuuskunnat ovat merkittäviä palvelujen tuottajia ja työllistäjiä maaseudulla, mutta erityisesti harvaan asutuilla alueilla pelkästään markkinaehtoinen palvelutuotanto ei useinkaan ole mahdollista, vaikka palveluille on tarvetta. Ikäihmisten perhehoito on uusi palvelumuoto kotihoidon ja laitoshoidon välissä. Ikäihmisten perhehoitoa toteutetaan kahdella tavalla, joista toimeksiantosopimuksen mukainen perhehoito on ammatillista perhehoitoa yleisempää. Nämä molemmat toimintamallit vaativat yhä kehittämistä muun muassa perhehoitajien tuen ja kannustimien osalta, sillä perhehoito on sitovaa ja henkisesti raskasta. Kyläelinvoimaisuudelle on ehto, että ainakin joitakin palveluja on saatavilla lähipalveluna tai edes kohtuullisella etäisyydellä. Yhdistykset tarvitsevat palvelutuotannon käynnistämiseksi resursseja, kumppanuuksia, aktiivisia jäseniä ja usein myös paljon talkootyötä. 4H-yrittäjyys kannustaa maaseudun nuoria kokeilemaan yrittäjyyttä, sillä yrityksen perustaminen on helppoa ja siihen saa tukea 4H-yhdistyksistä. Lisäksi se opettaa vastuuta ja työelämätaitoja. Maaseudun hyvinvointipalvelujen tuottamisessa tarvitaan innovaatioita tai innovaattoreita, jotka voivat olla aktiivisia henkilöitä tai hankkeita. Todettuihin puutteisiin tai ongelmiin on haettava uusia ratkaisuja ja toimintamalleja myös muualta sekä sovellettava niitä paikallisiin olosuhteisiin. Uuden toimintamallin käyttöönotto näyttää usein vaativan ulkopuolisen sysäyksen.